

RAMON CASAS AL PALAU DE LA VIRREINA

Per
Rafel
Colom i Llonch

De Ramon Casas en vaig parlar en el QUADERN n° 28, però aquesta formidable exposició antològica, organitzada pels Serveis de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, ha fet que no resistís la temptació de comentar la mostra. En ella s'ha mirat de donar un panorama representatiu de les tres activitats de l'artista: pintura, dibuix i cartells. Ens centrarem únicament en el primer apartat.

La majoria d'aquestes pintures vistes a l'exposició són conegudes, ja que pertanyent al Museu d'Art Modern de Barcelona, al de Montserrat o al d'Olot. Potser hauria estat millor fer un esforç i aconseguir incidir més en obres inèdites, o sigui de col·leccions particulars. Amb això no vull dir que no n'hi haguessin, però poques.

Cal assenyalar l'escàs nombre d'olis exposats, uns 65. Recordem, per exemple, que a les antològiques de Mir el 1972 i de Canals el 1976, s'exhibiren 192 i 100 olis, respectivament. Segurament se'n dirà que si hagués augmentat el nombre de peces s'hauria de reduir, per raons d'espai, el de cartells i dibuixos, afectant sobretot a la totalitat de retrats el carbó pertanyents al fons del Museu barceloní.

Al Palau de la Virreina figuraren tres de les quatre obres que Miquel

Utrillo en el seu temps considerà importants del pintor: l'autoretrat vestit d'andalús, "Bal du Moulin de la Galette", i el retrat de la senyora vídua de Codina.

El primer d'ells és una obra de 1883, encara en etapa d'aprenentatge, en què s'acusa l'esforç acadèmic; de totes formes el difícil acord cromàtic de vestit i capell fosc sobre fons negre està molt ben resolt, en tant que la mà esquerra lleument esbossada és força mediocre. Notem que dels retrats realitzats cap el 1883-85 la majoria tenen un fons fosc quan no negre.

"Bal du Moulin de la Galette" és un interior d'aquesta sala de ball de Montmartre, feta quan l'artista vivia juntament amb Rusiñol, Canudas i Utrillo; aquest, de forma intermitent, al mateix molí. L'encaixament del tema és complex ja que es tracta d'una visió de dalt a baix, esbiaixada amb una perspectiva lineal difícil de copsar. Curiosament aquesta obra fou regalada per l'autor a Rusiñol com agraïment per haver-lo tret de dificultats econòmiques a París quan la família Casas no li acabava d'enviar els diners i es veia amb la imperiosa necessitat de recórrer al seu amic.

El retrat de la senyora vídua Codina és una de les nombroses representacions de la germana del pintor, Eli-

"Plein air" (Museu d'Art Modern de Barcelona)

GEMMA

FOTO ESTUDI. Material fotogràfic. Fotos de galeria i carnets.
Fotocòpies
Corominas, 139 - Tel. 725 28 64 - SABADELL

RAMON CASAS

sa Casas, que aquí apareix de dol. Segurament a Utrillo li agradà el quadre pel punt delucltós que reflexa.

La quarta obra, que no figura a l'exposició, fou el retrat del músic i compositor Erik Satie dempeus davant el "Moulin de la Galette", també titulat "El Bohemi". Aquesta peça avui es troba al «Northwestern University Library Evanston», Illinois (USA) i la fama li ve, penso jo, d'haver-la adquirit un potentat americà a un preu fabulós per l'època i conservar-se avui els Estats Units, més que per la pròpia qualitat de l'obra, encara que aquesta no la puc judicar puix que només la conec per reproducció. El que sí és cert és que "El Bohemi" li valgué a Casas l'entrada com a "societaire" el Saló del Champ de Mars de París el 1890.

A part de les obres esmentades per Utrillo com a fonamentals en la producció de l'artista, jo assenyalaria altres pintures molt rellevants que vaig poder fruir a la meua visita a la Virreina: "Interior d'un taller després d'una festa", en que el pintor es serveix d'un tema tan impensat i anodí com és l'impressionant desordre que reina en una habitació com a conseqüència d'haver-s'hi celebrat una festa.

A "La Madeleine" l'artista aborda el tema frívol d'una noia asseguda davant d'un vetllador amb una copa d'absenta i fumant un cigar. La captació tan instantània i natural de la figura, així com la factura fluïda, sense la menor duresa fan que el Museu de Montserrat, propietari de la pintura, es pugui mostrar orgullós de posseir aquest quadre.

"Plen air" és l'obra més coneguda de Casas i en ella es condensa el miler de l'estil del pintor: l'entonació grisosa, l'enfocament fotogràfic...

"Barcelona 1902" fou la pintura de més grans dimensions exposada. Sembla ser que fa referència a la vaga general del febrer del 1902. Solament en observar l'atmosfera calenta del quadre es palpita la truculència del tema. A mí, personalment, m'entusiasma més "Garrote Vil" pintura també de multituds en què la captació no és tan escenogràfica, però sí d'un verisme fred i aclaparador.

Em va semblar estranya l'absència -encara que figuren al catàleg- d'algunes de les obres que decoren la ro-

tonda del Cercle del Liceu de Barcelona, que en contra del que se sol dir, no tenen una gran qualitat, ja que a la majoria d'elles s'hi observa una certa precipitació. L'execució respon a un treball massa sintètic, fins i tot en algunes, pel tractament del tema s'endevina que són fetes de memòria. D'aquest conjunt només se salva plenament "Ball de tarda" (no exposat).

Aquesta és la segona exposició que ha dedicat la ciutat de Barcelona a

l'artista. La primera se celebrà també el Palau de la Virreina el 1958. És una llàstima que encara no s'hagui publicat una monografia seriosa i rigorosa sobre la vida i l'obra del pintor, puix que els estudis, ja antics i desfassats, de Ràfols o de Jordà, s'han quedat curts per a un artista tan sensacional com va ser Ramon Casas.

CENTRE CULTURAL DEL PALAU DE LA VIRREINA
Desembre 82 - Febrer 83

Ajuntament de Barcelona
Serveis de Cultura

És una gentilesa de

"GALERIES
ROVIRA"

Sant Pere, 22 Tel. 726 19 59
SABADELL